

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан _____ факультету

(підпис) (ініціали та прізвище)
« _____ » _____ 2023 ____

Методика викладання мистецьких дисциплін
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
спеціальності - 026 «Сценічне мистецтво»
освітньо-професійна програма – «Театральне мистецтво»

Укладач: Гринь Л.О., канд.пед.н., доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри акторської
майстерності

Протокол № 5 від “27” грудня 2023 р.
Завідувач кафедри

(підпис) Г.В.Локарева
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 6 від “24” січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету

(підпис) Т.В.Турбар
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) Г.В.Локарева
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		очна (денна) форма здобуття освіти
Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Кількість кредитів – 3	Обов'язкові компоненти освітньої програми
		Цикл професійної підготовки освітньої програми
Спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»		Семестр - 2й
Освітньо-професійна програма: Театральне мистецтво	Загальна кількість годин –90	Лекційні - 8 год
		Практичні - 8 год.
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів - 1	Самостійна робота
		74 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання мистецьких дисциплін» є опанування методів навчання мистецтва, засвоєння сутності методики вивчення мистецьких дисциплін як специфічної науки, що ґрунтується на філософських, мистецтвознавчих та педагогічних засадах, з'ясування специфіки методичних засобів вивчення мистецьких дисциплін, формування навичок викладання мистецьких дисциплін, насамперед акторської майстерності, сценічної мови, вокалу, хореографії, образотворчого мистецтва.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Методика викладання мистецьких дисциплін» є набуття магістрантами цілісного сприйняття процесу мистецького навчання та систематизація професійних знань у педагогічній сфері; засвоєння сутності теорії педагогіки мистецьких дисциплін як спеціальної науки; засвоєння наукових основ та інноваційних методів навчання мистецтву; набуття навичок аналізу мистецьких артефактів різних жанрів та художніх напрямків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані освітньою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2

<ul style="list-style-type: none"> - ПР12 Здатність передавати знання та практичний сценічний досвід різноманітними методами та засобами театральної педагогіки; здійснювати лекційну та освітньо-просвітницьку роботу щодо театального мистецтва. - ПР18 Знати зміст і специфічні особливості мистецької педагогіки; володіти формами та методами викладання мистецьких дисциплін у вищій школі. - ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі театального мистецтва, культури та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. - ЗК1 Здатність комунікувати з колегами даної галузі щодо наукових та професійних досягнень як на загальному рівні, так і фаховому рівні. - ЗК6 Здатність до володіння сучасними викладацькими методиками, що використовуються на практиці, ефективного застосування основних педагогічних технологій. - ЗК8 Здатність виконувати пошук джерел, які мають відношення до професійної діяльності та критично аналізувати, екстрополювати, базуючись на фахових знаннях. Здатність користуватися науковою літературою, архівними матеріалами, займатися самоосвітою. - СК10 Здатність розкривати художньо-змістовну концепцію та своєрідність театральних вистав різних жанрів, напрямів, стилів, а також володіти методикою викладання мистецьких дисциплін. 	<p>Методи навчання: Практичні методи у форматі різних видів уроків мистецтва. Метод аналізу помилок. Методи показу, обговорення і опитування. Практичний метод створення робочого плану та ведення уроку музики. Практичний метод створення робочого плану та ведення уроку танцю. Практичний метод створення робочого плану та ведення уроку малювання. Практичний метод створення плану сценічної репетиції фрагменту вистави та його проведення. Поточний контроль, підсумковий контроль. Показ фрагментів вистави, фрагменту уроків музики, уроків танцю на середині сценічного залу; опитування з теорії та методики викладання мистецьких дисциплін</p>
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Методика викладання мистецьких дисциплін» пов'язаний, в першу чергу, з загальною педагогікою, мистецькою педагогікою, а також з методиками та теорією окремих видів мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. НАУКОВІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 1. Методи мистецького навчання

Поняття методу та методики. Класифікація методів мистецького навчання за Г.М.Падалкою. Види та зміст методів навчання мистецтва за джерелами передачі та характером сприйняття художньої інформації, за характером мистецької діяльності, за розвитком особистісних художніх властивостей учнів.

ЗМ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 2. Принципи та педагогічні умови навчання мистецтва

Поняття принципу. Найголовніші принципи мистецького навчання. Зміст виокремлених принципів: цілісності, культуровідповідності, естетичної спрямованості, індивідуалізації, рефлексії. Поняття педагогічних умов мистецького навчання. Зміст першочергових умов мистецького навчання: позитивної атмосфери навчання, діалогових засад взаємодії, пріоритету практичної діяльності.

Тема 3. Мета, завдання та форми мистецького навчання

Традиційна мета мистецького навчання та нові підходи до її визначення. Цільова переорієнтація навчання мистецтву. Роль ціннісних орієнтацій і творчого потенціалу особистості. Основна форма навчання. Порівняння уроку та заняття. Види уроків. Лекції та семінари. Специфіка уроку мистецтва. Різновиди мистецьких уроків. Структура уроку мистецтва. Вимоги до сучасного уроку мистецтва: організаційні, педагогічні, психологічні, валеологічні.

ЗМ 3. МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ СЦЕНІЧНИМ ВИДАМ МИСТЕЦТВА

Тема 4. Реалізація креативних можливостей хореографічного мистецтва у розвитку творчої індивідуальності особистості

Зміст понять «хореографія» та «танцювальне мистецтво». Танцювальні вправи. Типи уроків хореографії. Структура уроку хореографії. Основні хореографічні форми навчального процесу. Вікові особливості хореографічної діяльності вчителя загальноосвітньої школи. Танцювальні вправи: зміст і форма (спонтанний танець, парний чи груповий структурований танець, танець-самовираження, танцювальні ігри, пантоміма, імпровізація, танцювально-експресивний тренінг). Дуалізм ролі вчителя танцювального мистецтва в школі – викладач-хореограф та викладач-вчитель.

Тема 5. Учніський театр як засіб художньо-творчого розвитку учнів.

Поняття та категорії шкільної театральної педагогіки. Напрями сучасної шкільної театральної педагогіки. Акторська та режисерська культура вчителя як частина шкільної театральної педагогіки. Витоки шкільної театральної педагогіки та теоретичні керівництва з її створення. Театр у навчальному процесі.

Початкові методи виховання акторської майстерності. Значення епохи Відродження та Просвітництва для становлення методик акторського виховання.

ЗМ 4. ТЕАТРАЛЬНІ МЕТОДИКИ ВИДАТНИХ РЕЖИСЕРІВ

Тема 5. Театральна педагогіка видатних режисерів Західної Європи.

Методики акторської гри Середньовіччя, Відродження та Просвітництва. Естетичні засади театральної методики Е. Крега, А. Арто, Є. Гротовського., сучасних акторських шкіл США.

Основні засади Л. Курбаса та П. Саксаганського в роботі з актором

ЗМ 5. МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЧАСОВОМУ ТА ВІЗУАЛЬНО-ПРОСТОРОВИМ ВИДАМ МИСТЕЦТВА

Тема 6. Загальні засади вивчення музичного мистецтва та специфіка методів опанування різними видами музичного мистецтва

Пріоритетні тенденції розвитку сучасної музичної освіти. Зв'язки музичної педагогіки з іншими науками. Дидактичні принципи музичної освіти. Методологічні принципи музичної освіти. Соціальна та комунікативна природа музичного мистецтва. Педагогічна інтерпретація поняття музичного сприйняття. Етапи формування музичного сприйняття школярів (передкомунікативний, комунікативний, посткомунікативний). Методи та форми педагогічного керівництва музичним сприйняттям школярів (бесіда, аналіз тексту, прослуховування, дискусія). Хоровий та індивідуальний спів, інсценізація пісень як метод розвитку творчих здібностей школяра.

Тема 7. Мистецтво живопису. Методика викладання образотворчої грамоти в молодшій та середній школі

Мистецтво як одна із форм суспільної свідомості. Загальна характеристика видів мистецтва. Живопис як вид просторових мистецтв. Жанри образотворчого мистецтва. Скульптура й архітектура як види мистецтва. Графіка та декоративно-прикладне мистецтво як види мистецтва. Уроки ліплення в школі. Предмет «Образотворче мистецтво» в початковій школі. Зміст, форми та методи навчання молодших школярів образотворчої діяльності. Психолого-педагогічні особливості навчання образотворчому мистецтву школярів початкової школи та підлітків (5-7 класи). Форми організації образотворчої діяльності молодших школярів. Методи навчання молодших школярів образотворчої діяльності.

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години				Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/ди ст ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/ди ст ф.	о/д ф.	з/ди ст ф.					
1	15	4	2		2		10		5	10	15
2	15	4	2		2		11		5	10	15
3	15	4	2		2		12		5	10	15
4	15	4	2		2		11		5	10	15
Усього за змістові модулі	60	16	8		8		44		20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30								10	30	40
Загалом		90						100			

4. Структура навчальної дисципліни

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1. Наукові засади викладання мистецьких дисциплін	Тема 1. Методи мистецького навчання	2	
2. Методологічні засади викладання мистецьких дисциплін	Тема 2. Принципи та педагогічні умови мистецького навчання.	1	
3. Методики навчання сценічним видам мистецтва	Тема 5. Учнівський театр як засіб художньо-творчого розвитку учнів	1	
4. Театральні методики видатних режисерів	Тема 6. Театральна педагогіка видатних режисерів Західної Європи	2	

5. Методики навчання часовому та візуально-просторовим видам мистецтва	Тема 7. Загальні засади вивчення музичного мистецтва та специфіка методів опанування різними видами музичного мистецтва.	2	
Разом		8	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1. Наукові засади викладання мистецьких дисциплін	Тема 1. Методи мистецького навчання	1	
2.Методологічні засади викладання мистецьких дисциплін	Тема 3. Мета, завдання та форми мистецького навчання	1	
3. Методики навчання сценічним видам мистецтва	Тема 4. Реалізація креативних можливостей хореографічного мистецтва у розвитку творчої індивідуальності особистості.	2	
4.Театральні методики видатних режисерів.	Тема 5. Основні засади Л. Курбаса та П. Саксаганського в роботі з актором	2	
5. Методики навчання часовому та візуально-просторовим видам мистецтва	Тема 7. Мистецтво живопису. Методика викладання образотворчої грамоти в молодшій та середній школі	2	
Разом		8	

7. Теми самостійної роботи

№ ЗМ	Назва теми	Кількість годин
1. Наукові засади викладання мистецьких дисциплін	1. Методи мистецького навчання	16
2. Методологічні засади викладання мистецьких дисциплін	2. Принципи та педагогічні умови мистецького навчання. 3. Мета, завдання та форми мистецького навчання	18
3. Методики навчання сценічним видам мистецтва	4. Реалізація креативних можливостей хореографічного мистецтва у розвитку творчої індивідуальності особистості. Учніський театр як засіб художньо-творчого розвитку учнів	15
4.Театральні методики видатних режисерів	. 5.Естетичні засади театральної методики Е. Крега, А. Арто, Є. Гротовського., сучасних акторських шкіл США.	10

5.Методики навчання часовому та візуально-просторовим видам мистецтва	6.Загальні засади вивчення музичного мистецтва та специфіка методів опанування різними видами музичного мистецтва. 7. Мистецтво живопису. Методика викладання образотворчої грамоти в молодшій та середній школі	15
Усього		74

7.Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	**Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1. Наукові засади викладання мистецьких дисциплін	Теоретичне завдання - опитування	Питання для підготовки: Формулювання проблем мистецького навчання та визначення напрямку їх подолання. Цільова переорієнтація навчання мистецтву. Сучасні вимоги до уроку мистецтва.	Опитування передбачає надання відповідей на 5запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал	5
	Практичне завдання – реалізація засвоєних знань. Групова робота з актуалізації знань базових принципів навчання мистецтву Інтерактивна гра за принципами мистецького навчання з формулювання проблеми та методу вирішення	Вимоги до виконання : правильне методичне ведення уроку мистецтва.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - Методична вірність виконання(2 б.); - якість виконання (3 б.); - впевненість проведення (5 б.); - творчий підхід у виконанні (5 б.).	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15

2.Методологічні засади викладання мистецьких дисциплін	Теоретичне завдання - опитування	Питання для підготовки: Формулювання проблем мистецького навчання та визначення напрямку їх подолання. Цільова переорієнтація навчання мистецтву. Сучасні вимоги до уроку мистецтва.	Опитування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал	5
	Практичне завдання – реалізація засвоєних знань. Групова робота з актуалізації знань базових принципів навчання мистецтву Інтерактивна гра за принципами мистецького навчання з формулювання проблеми та методу вирішення	Вимоги до виконання : правильне методичне ведення уроку мистецтва	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - Методична вірність виконання(2 б.); - якість виконання (3 б.); - впевненість проведення (5 б.); творчий підхід у виконанні (5 б.).	10
Усього за ЗМ 2	2			15
3. Методики навчання сценічним видам мистецтва	Теоретичне завдання - опитування	Питання для підготовки: Дуалізм ролі вчителя мистецтва як викладача-вчителя.. Методи та форми педагогічного керування шкільним театральним колективом	Опитування передбачає надання відповідей на 5 запитання. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал	5
	Практичне завдання – Групова робота з аналізу методів навчання танцювальному мистецтву	Вимоги до виконання : Методично вірне розуміння помилок та здобутків у застосуванні кожного методу навчання	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - Методична вірність виконання(2 б.); - якість виконання (3 б.); - впевненість у рухах (5 б.); - творчий підхід у виконанні (5 б.).	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4. Методики навчання часовому та візуально-	Теоретичне завдання - опитування	Питання для підготовки: Дуалізм ролі вчителя мистецтва як викладача-вчителя.. Методи та форми педагогічного керування музичним сприйняттям учнів	Опитування передбачає надання відповідей на 5 запитання. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал	5

просторови м видам мистецтва	Практичне завдання – Групова робота з аналізу методів навчання музичному мистецтву	Вимоги до виконання : Методично вірне розуміння помилок та здобутків у застосуванні кожного методу навчання	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - Методична вірність виконання(2 б.); - якість виконання (3 б.); - впевненість у рухах (5 б.); творчий підхід у виконанні (5 б.).	10
Усього за ЗМ 4	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль***

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Іспит	Теоретичне завдання	Підсумкове теоретичне завдання – опитування. Порівняння методів навчання різних видів мистецтва. Особливості естетичного розвитку різними видами мистецтва, Знання термінології основних видів мистецтва.	Опитування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал	10
	Практичне завдання	Демонстрація методів навчання у фрагментах уроку з будь якого виду мистецтва	1.Оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу: тестовий контроль (20 б.) 2. Оцінювання рівня опанування самостійною пізнавальною, пошуковою та аналітичною активністю в практичній частині дисципліни: індивідуальне завдання (10 балів) Результата виконаного здобувачем завдання оцінюється за показниками: -володіння базовими основними питаннями теми;	30

			-логічність і доказовість власних думок й висновків; -творчий підхід та оригінальність мислення.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи у системі інтегративної мистецької освіти: метод. посіб. для вчителя. Київ: Педагогічна думка, 2010. 232 с.
2. Падалка, Г. М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін): навч. посіб. реком. МОНУ. Київ: Освіта України, 2008. 272 с.
3. Ратко М. В. Теорія і методика музичної освіти: курс лекц. Мелітополь: ПП Іванов, 2014. 318 с.

Додаткова:

1. Волинець Л. Загальна мистецька освіта у школах Швеції. *Мистецтво та освіта*. 2004. №3. С.10–14.
2. Волинець Л. Мистецька складова освіти в ліцеях Франції. *Мистецтво та освіта*. 2006. № 1. С.20–25.
3. Гайдамака О. Інтегративна мистецька освіта – крок у майбутнє. *Мистецтво та освіта*. 2006. № 4. С. 2–4.
4. Методичні рекомендації щодо вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу / укл.: М. Демчишин та ін. *Мистецтво та освіта*. 2005. №2. С.4–8.
5. Масол Л. Впровадження нових програм з мистецтва і художньої культури. *Мистецтво та освіта*. 2008. №3. С. 27–30.
6. Масол Л. Діагностика і оцінювання художньо-освітніх результатів учнів старшої школи. *Мистецтво та освіта*. 2006. №3. С. 8–13.
7. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти. *Мистецтво та освіта*. 2004. №1. С. 2–5.
8. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів "Мистецтво" (5–8 класи) / укл.: Л. М. Масол та ін. *Мистецтво та освіта*. 2005. №2. С. 14–16.
9. Миропольська Н. Італійське мистецтво Відродження. *Мистецтво та освіта*. 2006. №1. С. 45–48.

Інформаційні ресурси:

1. Отич О. Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії. *Рідна школа*. 2011. №7. С. 80. URL: <https://lib.iitta.gov.ua> > педагогіка мистецтва (дата звернення: 15.02.2024).
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва як напрям наукового пізнання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2007. №4. URL: <http://http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/223> (дата звернення: 20.02.2024).
3. Щолокова О. П. Модернізація фахової мистецької освіти у контексті сучасних гуманістичних ідей. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/230> (дата звернення: 15.02.2024).
4. Методичні матеріали з дисципліни “Хореографія”. URL: Samostiyna-robota-studentiv-z-kursu-Metodyka-vykladannia-khoreohrafii (дата звернення 07.03.2024)
5. Методика викладання мистецький дисциплін. URL: Maksymenko_Metodyka_vykladannia_narodno-stsenichnoho_tantsiu.pdf (дата звернення 07.03.2024)

6. Головні методи акторської майстерності. URL: najpopulyarnishi-metody-aktorskoyi-majsternosti (дата звернення 08.03.2024)
7. Основи акторської майстерності. URL: НеклюдоваТ.Б. Пірус М.Д. Акторська майстерність..pdf (дата звернення 08.03.2024)
8. Методика навчання співу. URL: <https://bohdan-books.com> (дата звернення 09.03.2024)
9. Методика викладання вокалу. URL: Murzay.pdf (дата звернення 09.03.2024)
10. Методика навчання співу. Посібник з основ вокальної майстерності. URL: metodika-navchannja-spivu-posibnik-z-osnov-vokal-noi-majsternosti.html (дата звернення 09.03.2024)